

JULES LAGAE
TENTOONSTELLING

Beeldhouwwerken en medailles

PLAATS

Vertegenwoordiging van de deelstaat
Noordrijn-Westfalen bij de Europese Unie

(voormalige woonst en atelier van Lagae)

Michelangelolaan 8
1000 Brussel
Tel.: 02/739.17.75
Fax : 02/739.17.08

TE BEZICHTIGEN

Van 10 december 2001 tot 18 januari 2002 .
Maandag tot donderdag van 13 tot 18 uur .
Vrijdag van 13 tot 16.30 uur .
Gesloten van 24 december 2001 tot 3 januari 2002 .

DE MEDAILLES VAN JULES LAGAE

In het jaarboek 1985 van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde , verscheen een grondige studie en beschrijving van de medailles van Jules Lagae . De auteur , wijlen André Despretz , de specialist van het numismatisch oeuvre van Lagae , schreef in zijn inleiding : "Jules Lagae zelf vond dit aspect van zijn produktie [medailles] niet te min om er mee deel te nemen aan tentoonstellingen . Zo exposeerde hij stukken te Brussel in 1900 , 1901 , 1903 en 1928 ; te Luik in 1924 ; te Berlijn in 1903 en te New York in 1910 ."

Na het overlijden van Lagae in 1931 , werden zijn medailles nog getoond in Polen in 1935 ; te Roeselaere in 1962 ; te Schaarbeek in 1963 en meer recent te Eeklo in 1997 tijdens de prachtige tentoonstelling "Jules Lagae en tijdgenoten" . Maar nooit slaagde men erin al zijn medailles gelijktijdig te exposeren .

Met de hulp van de vzw "Promotie van de Medaille" , een vereniging die ijvert om deze kunstvorm - die eens zo bloeiend was in België dat met Frankrijk en Oostenrijk toonaangevend was in Europa bij het begin van de 20e eeuw - terug in de belangstelling van de kunstliefhebbers te brengen , was het mogelijk alle medailles (19) van Jules Lagae voor de eerste keer samen te brengen .

Van iedere medaille is de voor- en keerzijde te zien evenals verschillende ongekennde varianten . Speciaal te vermelden is de medaille van Generaal Saavedra . Alhoewel geweten was dat deze medaille bestond (tentoonstellingen Parijs 1921 en Polen 1935) was ze niet meer terug te vinden , noch in de openbare en privé-verzamelingen , noch bij de afstammelingen van Lagae . De twee exemplaren die onlangs in Argentinië opdoken , liggen nu ook in de vitrinekasten . Een echte primeur !

Dat deze volledige verzameling , 70 jaar na het overlijden van Jules Lagae , terug in zijn eigen atelier te bewonderen is , kan ons alleen maar verheugen .

Willy Faes

[tekst geschreven voor de persmap van de tentoonstelling]

**De Brusselse sectie
van de
Algemene Vereniging van de Belgische pers
Haar galavoorstellingen - Haar medailles (vervolg)**

Marc Vanraenbroeck

In « Flash Medailles 1998/2 », had ik op de galavoorstellingen van 24 februari 1947 en 13 december 1948 gewezen, maar ik wist niet of medailles uitgegeven werden. Per toeval, ontdekte ik de een en de andere en ze zijn hieronder beschreven .

3.6.1 « Reconnaissance » door Alfons Mauquoy

VZ/ In een ingeschreven cirkel, een jonge vrouw, met ontbloot bovenlichaam, zit, links, op een sokkel waarop een palm en een perkament liggen .
Ze houdt in haar handen een slinger waaruit bloemen vallen.
Handtekening van de medailleur, rechts, op de voet van de sokkel¹.

KZ/ In het veld : in een cirkel door een eikenkroon omringd :
GALA DE LA PRESSE/JULES CESAR/DE HAENDEL/
A M. (naam van de begunstigde) /24 - 2 - 1947

[1936]/1947, Fisch & Cie, 69,9 mm, brons

3.7.1 « De dans » door Eugène - Jean de Bremaecker

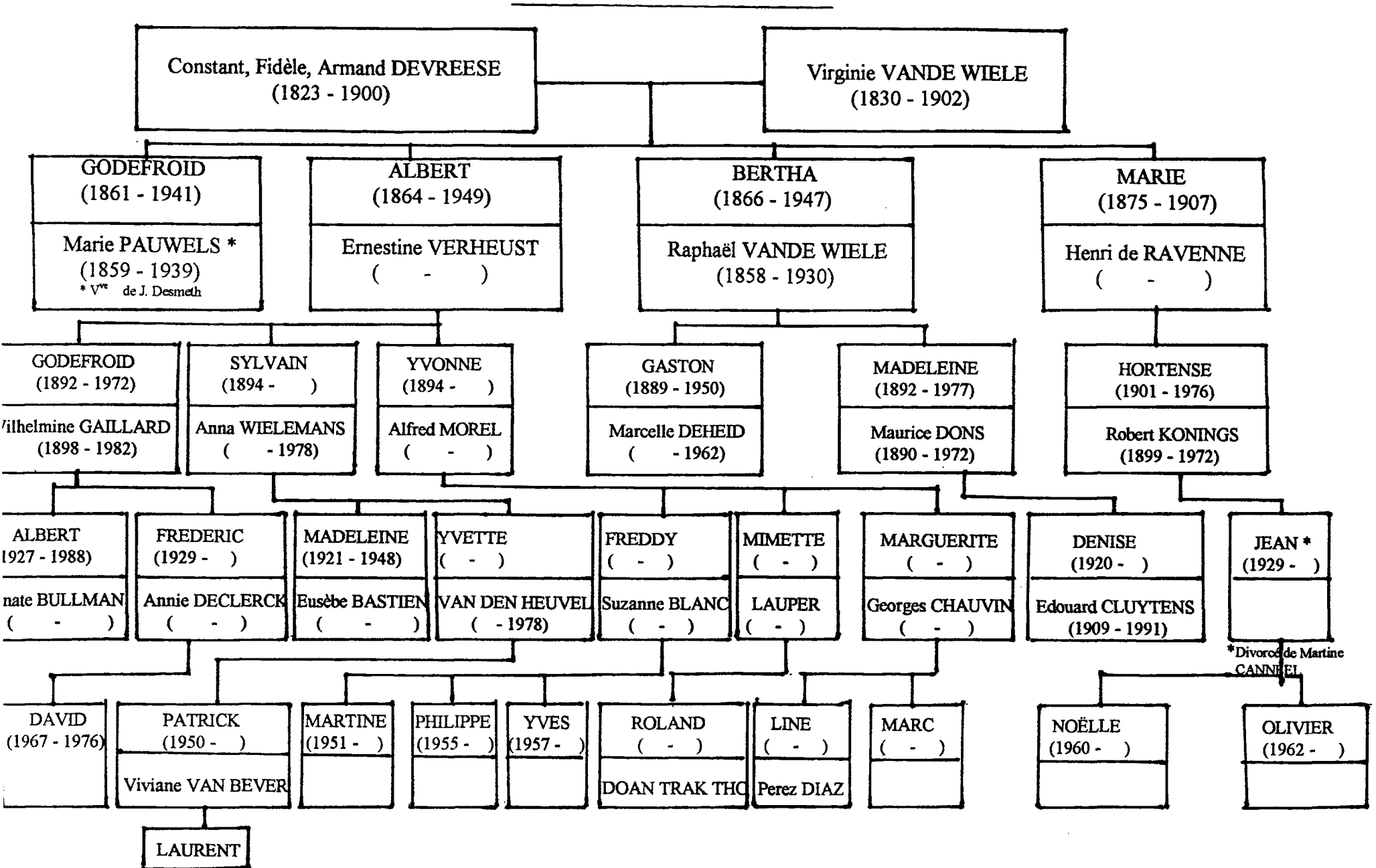
VZ/ Een paar dansers, in XVIIIe eeuwse kledij (zij, met een jurk waarvan de rok met stofknopen versierd is), danst een « pas de deux ».
Handtekening van de medailleur in de rechter beneden hoek + 1942 en SC(ulpsit).

KZ/ GALA DE LA PRESSE/LA MORT DE DANTON/A/(naam van de begunstigde)/
13 -12 -1948

1942/1948, Fonson, 85,8 x 56,65 mm, brons

¹ Luc VANDAMME en Daniël BERNIER, in hun boek « *Alfons Mauquoy - De meest romantische graveur* » (Antwerpen, 1988, p. 94, n° 214/215), wijzen er op dat deze voorzijde, in 1936, op een medaille voor de « Société Royale La Grande Harmonie » uitgegeven werd en dat ze bij diverse gelegenheden hernomen is geweest.

**Généalogie de la famille DEVREESE
Stamboom van de familie DEVREESE**

**Van Devreese naar Willenz
via Desmeth (vervolg)**

Marc Vancraenbroeck

Ter aanvulling van onze informaties in « Flash Medailles » 2000/3 verschenen, vindt U hier enkele bijzonderheden die de leden van de familie Desmeth betreffen.

Jules werd in 1856 geboren, is notaris geworden, en is op het kerkhof van Zaventem begraven. Hij was de zoon van Pierre (Vossem 1832 - Brussel 1903), advocaat, degene broer was van Guillaume, landbouwer te Nossegem en ook van Corneille (Vossem 1815 - Brussel 1901), advocaat, echtgenoot van Henriette Yperzele (Brussel 1824 - Vossem 1851), met wie hij twee kinderen had ; met zijn tweede echtgenote Charlotte Pletinckx, had hij nog zeven kinderen. (Charlotte was de dochter van generaal Charles Pletinckx, een held van 1830).

Jules was de broer van Marie en Georges en, ter herinnering, de echtgenoot van Marie Pauwels, geboren in 1859, die weduwe geworden, met Godefroid Devreese in 1894 trouwde.

Jean Bernard Dumont (1972 -), zoon van Anne Desmeth en Jean Dumont, werd op 15 september 2001 met Anne-Sophie Binst getrouwd (zie stamboom van de Desmeth). .

Deze inlichtingen werden mij door de dames Denise CLUYTENS, achternicht van Godefroid Devreese, Claire PARISEL, achternicht van Aline Desmeth en de heer Philippe WILLEENZ, kleinzoon van Aline Desmeth gegeven. Dezelfde hebben mij de stambomen van de families Desmeth en Devreese doorgegeven. Van harte zijn ze hier bedankt.

Stamboom van de familie Devreese

Marc Vancraenbroeck

Na deze van de Desmeth - Willenz, vindt U, op de volgende bladzijde, de stamboom van de familie Devreese.

Behalve de medailleur Godefroid, moet men wijzen op de laatste die nog de naam van deze familie Devreese draagt, FREDERIC, kleinzoon van Albert, broer van Godefroid.

Frédéric Devreese, geboren in 1929, is componist en dirigent, voorheen leeraar aan het Koninklijk Conservatorium van Brussel en directeur van de Muziekacademie van Overijse, van 1983 tot 1989.

In 1983, was hij de componist van het onuitgegeven werk voor piano en orkest voor de Internationale Muziekwedstrijd Koningin Elisabeth van België, waarvan, dat jaar, de Fransman Pierre - Alain VOLONDAT, de eerste laureaat was.

De Marçunvins

Wat een rare naam, zal U zeggen.

En inderdaad, in 1875, wilden de stichters van deze vereniging dat door een speels anagram, de dag en de maand van de stichting zou blijven bestaan in de naam van hun organisatie.

Gesticht op 21 maart (Mars Un Vingt) 1875, zetten de « Marçunvins » hun werkzaamheden steeds verder en hun geschiedenis wordt U hier in de volgende bladzijden verteld, geïllustreerd door de medaille die geslagen werd ter gelegenheid van de eerste steenlegging, op 18 april 1892, van de schoolvilla te Hastière (aan de Maas, in de provincie Namen).

Ik dank het « Centre d'Action Laïque de Bruxelles » dat me toestond het artikel van de heren Van Geyt en Lambrecht, verschenen in juni 2000, in nummer 4 van « *Espace de Libertés* » (pagina's 14 en 15) te reproduceren ; ik dank eveneens onze vriend Emmanuel Van Dorpe die voor de foto's van de medaille zorgde. Dank ook aan mevrouw Olivia Rigon voor de vertaling.

Marc Vancraenbroeck

125 jaar voor de Marçunvins in Brussel

1875 : de periode van unionisme die het begin van het onafhankelijke België kenmerkte was voorbij. Katholieken en liberalen maakten ruzie over het onderwijs.

Voor de eersten, heeft de Staat het recht niet te onderwijzen want het neutraal onderwijs, vreemd aan de godsdienst, kan alleen maar gevaarlijk zijn voor het geloof¹. Voor de tweeden is het openbaar onderwijs noodzakelijk om de jeugd te onttrekken aan de invloed van de Jesuïten. Het moet dus ondergeschikt zijn aan de enige burgerlijke macht. Sedert 1842, schreef een compromiswet voor, aan elke gemeente een of meerdere scholen te onderhouden, maar liet hen het recht een privé-school, d.w.z. een katholieke, aan te nemen. Deze wet voldeed aan geen enkele van de twee kampen.

De encycliek « *Quanta Cura* » en de « *Syllabus* » van Pius IX beoogden in het bijzonder België, met zijn goddeloze Grondwet en zijn diabolische compromissen, droegen er niet toe bij om de zaken te verbeteren. Het Vatikaan veroordeelde door elkaar het rationalisme, het niet erkennen van de tijdelijke macht van de pausen, de scheiding van Kerk en Staat, de vrijheid van godsdienst en deze van de pers. Het katholicisme met liberale strekking was ook formeel veroordeeld. Sedert de constitutie « *Pastor Aeternus* » van 18 juli 1870, « geniet de paus (...) de onfeilbaarheid die de goddelijke Verlosser voor zijn Kerk gewild heeft ... »². In onze provincies deed Vatikaan I de passies tussen de positivistische liberalen en de ultramontane katholieken alleen maar verergeren.

---

¹ Henri PIRENNE, *Histoire de Belgique*, T. 4, p. 67.

² R. AUBERT, *Histoire des Conciles œcuméniques*.

De liberale regering van Rogier - Frère Orban was in 1870 gevallen en sedert dan waren de katholieken aan de macht met Jules Malou. Ze waren natuurlijk niet geneigd de openbare en leke school, bederver van de kinderzielen, te doen bloeien.

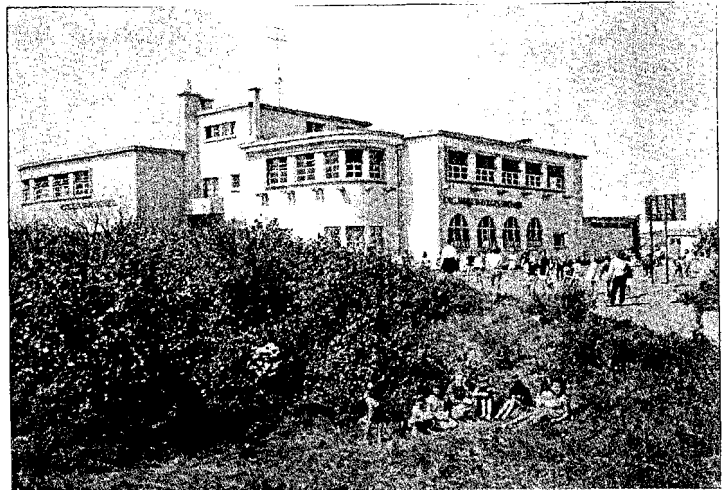
Maar in 1875, want het is dan dat ons verhaal begint, betrok de schooloorlog die heerste de partijen, waarvan de tenoren ruzie maakten in de Kamer zonder zich zorgen te maken over wat er op het veld gebeurde. Zij wisten niets over de toestand van de openbare scholen die bezocht werden door kinderen van behoeftige families, waarover de honderdduizend kiesgerechtigden die het wettelijk landschap vormden zich geen zorgen maakten.

Enkele mensen van goede wil, klein burgers, ambachtslui, kwamen op een dag in maart samen om over de ontbering, waarin veel kinderen zich bevonden, te spreken. Zij besloten zich te verenigen voor een liefdadigheidswerk en, omdat het een 21 maart was, besloten ze zich « Marçunvins » te noemen.

De groeijaren

De Marçunvins begonnen klederen en schoolmateriaal te geven aan kinderen die de openbare school bezochten. Na enkele jaren breidde hun werkzaamheid zich uit tot het inrichten van schoolkolonies. De Sociale Zekerheid bestond nog niet, het betaald verlof evenmin en tijdens de schoolvakanties waren veel kinderen aan hun lot overgelaten terwijl hun ouders twaalf uur en meer per dag werkten, van maandag tot zaterdag, en dit tijdens het hele jaar.

Het home van de Marçunvins te Westende. Foto Marçunvins

Dank zij de steun van de grote filantropen Georges en Juliette Ackermans, konden de Marçunvins een grote villa, gelegen te Hastière, aankopen. Deze werd verbeterd en uitgerust om er vanaf 1892 kinderen in op te vangen. Een tweede home voor een kinderkolonie werd opgericht in Westende in 1902, een aanzienlijke investering die de Marçunvins verwezenlijken konden dank zij de vrijgevheden van twee andere milde families, Brichard en Crombez.

Het home van Westende dat een hondertal kinderen opving bevond zich in een prachtig duinengebied, in de onmiddellijke nabijheid van de zee. Er bestaan nog foto's van kinderen, gekleed volgens de mode van toen, die spelen en wandelen voor het mooie gebouw met symmetrische voorgevel, versierd met een fronton. Maar het home bevond zich te dicht bij het IJzerfront en verdween tijdens de kwelling van de Grote Oorlog.

De Marçunvins deden nieuwe inspanningen en herbouwden hun home, groter en mooier dan voorheen, maar dit werd geteisterd zoals het eerste, tijdens de oorlog 40-45 en alles was te

herbeginnen. Onmiddellijk na de oorlog werd een derde home opgericht. Ondertussen was het home van Hastière niet meer in gebruik en werd de grond verkocht, want het gebouw voldeed niet meer aan de veiligheidsnormen vereist door het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn. De opbrengst van de verkoop werd in 1962 bestemd voor een goed ingerichte infirmerie voor het home van Westende.

De bestaansmiddelen van de Marçunvins (v.z.w. geworden in 1923) kwamen van giften en lidgelden van leden en sympathisanten, en ook van collectes die ze elk jaar organiseerden in de drankgelegenheden. De stad Brussel had hen de exclusiviteit toegekend te collecteren op vastenavond, en de inzamelaars werden overal goed onthaald want de Marçunvins waren erg geliefd.

De overheid van het basisonderwijs van de stad Brussel, onder de impuls van inspecteur Jacques Bernard, ging met de Marçunvins een overeenkomst aan om zeeklassen te organiseren. Zo ontving het home van Westende tijdens het schooljaar klassen met hun onderwijzer terwijl tijdens de schoolvakanties de Marçunvins zelf de kinderen ontvingen, aan toegewijde monitoren toevertrouwd. Er was ook personeel voor de keuken, het onderhoud, voor de tuin evenals een dienstdoende verpleegster.

De moeilijke tijden

De gewoonten waren veranderd en de cafés werden minder bezocht. Door de devaluatie van het geld waren de geldstukjes waardeloos geworden. Zo begonnen de omhalingen van vastenavond achteruit te gaan terwijl de personeelskosten bleven stijgen. Tot overmaat van tegenspoed besloot de Stad af te zien van de zeeklassen en de Marçunvins werden ertoe gedwongen Westende slechts tijdens de Paas- en zomervakanties open te houden. Dit met al de personeelskosten verbonden aan het verblijf van de kinderen en het openen en sluiten van het gebouw, terwijl het personeel, evenwel toegewijd, gemakkelijk goed betaalde jobs vond in de horecasector aan zee.

Men moest besluiten tot het sluiten van het home en zich naar andere activiteiten wenden. De Marçunvins gingen door - en gaan altijd door - elk jaar een vijftigtal kinderen naar een kolonie te sturen, maar naar instellingen die ze zelf niet meer beheren. Voortaan brengen de « marçunvins » vakantiegangers verkwikkende vankatiedagen door in het prachtig domein van Nettine, dat eigendom is van de gemeente Watermaal-Bosvoorde.

Wat zijn de Marçunvins vandaag ?

Het home van Nettine kan in de zomer zestig kinderen opvangen voor een periode van twee weken.

Eveneens hebben zich « Ateliers de la réussite » ontwikkeld die streven om kinderen met leermoeilijkheden te helpen hun achterstand in te halen. Drie ateliers werden geopend respectievelijk in 1994, 1995 en 1996, in de wijken van de Marolles, de Rijke Klaren en de kanaalzone, wijken die bijzonder weinig begunstigd zijn. Nu nemen honderdtwintig kinderen deel aan deze ateliers wat hun toelaat bevredigende resultaten te behalen.

Tenslotte financieren de Marçunvins per jaar vijfhonderd dagen speelpleinen tijdens de zomer, om te beletten dat de kinderen, aan hun lot overgelaten, op straat zouden rondlopen.

Het geheel van deze initiatieven brengt een budget met zich mee dat vandaag ruim een miljoen Belgische frank overschrijdt, en toch blijft er nog zo veel te doen ...

In het jaar 2000 vierden de Marçunvins hun honderd vijftwintigjarig bestaan. Indien ze een vertederde blik werpen op hun verleden, interessert de toekomst hen nog meer. Trouw aan de richtlijnen van hun voorgangers, stellen zij zich ten dienste van het officieel onderwijs en zoeken in elke omstandigheid het middel om noden te leningen die niet door anderen opgevangen worden³.

Frank Van Geyt en Thierry Lambrecht

De medaille van de Marçunvins

VZ/ Langs de rand, tussen de boord en de kartelrand :

naar boven : ❖ ASSOCIATION DES MARÇUNVINS ❖

naar beneden : 21 MARS 1875

In het veld : een jonge knaap, in uniform, met schoudertas, laat de linkervoorarm rusten op een offerbus. Op de boord van het deksel : DENIER DES ECOLES en in diagonaal : MARÇUNVINS

Handtekening : PAUL FISCH, in de afsnede

KZ/ Omringd door een sierrand, langs de rand :

naar boven : ⊗ INSTRUCTION LAÏQUE ⊗

naar beneden : ⊗ BIENFAISANCE ⊗

In het veld : POSE/DE LA 1RE PIERRE/DE LA VILLA SCOLAIRE/D'HASTIÈRE/18 AVRIL 1892

Handtekening : A.FISCH, links, langs de rand

1892, Fisch, 50,6 mm, brons

³ Voor meer inlichtingen :Ecole d'Application Charles Buls, Zuidlaan 86, 1000 Brussel

De Naudet medaille: een keerpunt in de medaillekunst.

De medaillekunst, voorheen in handen van de graveurs, werd met de op puntstelling van de reductiemachine in het begin van de negentiende eeuw geleidelijk meer het domein van de beeldhouwers. Aanvankelijk echter bracht deze technologische revolutie weinig artistieke verandering, de medailleurs bleven in dezelfde stijl werken, en na de reductie werd hun werk meestal door de graveurs afgewerkt en voorzien van tekst en de klassieke al dan niet geparelde rand. De vernieuwing kwam uit Frankrijk en het was Ponscarne die voor het eerst brak met de traditie. Hij bracht zelf de inscripties aan, schafte de rand af en modelleerde het achtergrondveld, zodanig dat de medaille één artistiek geheel vormde. Hij paste deze principes voor het eerst toe in de medaille van Joseph Naudet in 1867 (of 1866 volgens sommigen).

Portret van Joseph Naudet door Hubert Ponscarne, 1867.
Brons, 51mm.

H. J. de Dompierre de Chauffepié schrijft in het Tijdschrift voor Munt- en Penningkunde in 1910 (1):

In 1866 maakte hij zijn zoo beroemde NAUDET-medaille, een kop van eenen vriendelijken ouden man met geestige trekken om mond en lippen. Deze penning was daarom zo merkwaardig, omdat gebroken was met de traditionele oude wijze om den kop op het fond te zetten, fond en kop zijn één harmonisch geheel, waaraan het opschrift zich aansluit. Op de medailles van de eerste helft der negentiende eeuw vormden kop, fond en opschrift drie afzonderlijke elementen, die nu tot één werden vereenigd.

Zeer juist karakteriseert ORLIAC (2) zijn werk “Il pensa qu’il fallait non pas traiter la médaille comme un bijou sec et strictement décoratif, mais faire à la fois une oeuvre précise et vivante.”

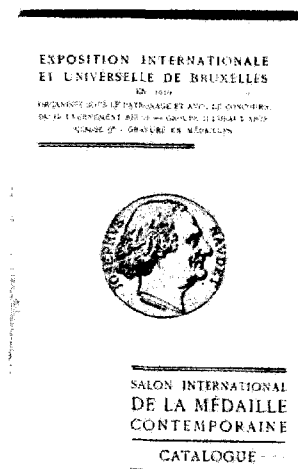
De invloed van Ponscarne op de medaillekunst was zeer groot. Na de Naudet medaille ging hij verder op de ingeslagen weg, ondanks tegenkating van de officiële autoriteiten van de munt . Zijn meest gekende tijdgenoten, jonger dan hij, waren Jules-Clément Chaplain en Louis-Oscar Roty . Hoewel zij in hun eerste werken zijn voorbeeld niet volgden (3), en nog in de klassieke stijl werkten, hebben zij later zijn vernieuwing verder gezet.

Hubert Ponscarne (1827-1903) was van bescheiden afkomst en leefde in zijn eerste jaren als kunstenaar in armoede. Hij behaalde de tweede prijs van Rome. Erkenning kwam geleidelijk en hij werd professor aan de 'Ecole des Beaux-Arts'. Hij was leermeester van Alexandre Charpentier, Ovide Yencesse, Paul Niclausse, Abel La Fleur en Albert Herbemont, stuk voor stuk kunstenaars die een belangrijke eigen inbreng hadden in de evolutie van de medaillekunst.

Henri Classens schrijft in 'La médaille française contemporaine' (4):

Ce qu'il faut dire surtout, c'est que, s'inspirant des médailleurs italiens de la Renaissance, il lia les reliefs avec les fonds, alors que les autres artistes donnaient à leurs œuvres, selon l'expression d'Alexandre Charpentier –un de ses élèves aussi-, « l'apparence de rondes bosses sciées et appliquées sur un fond ».

Dat de Naudet medaille reeds vroeg aanzien werd als een mijlpaal in de geschiedenis van de medaillekunst blijkt uit het feit dat een afbeelding ervan prijkt op de voorpagina van de catalogus van de 'Salon international de la Médaille Contemporaine' tijdens de wereldtentoonstelling in Brussel in 1910. Het is ook de enige afgebeelde medaille in dit boekje.

Victor Tourneur schrijft in zijn inleiding op deze catalogus (5):

Ainsi, depuis l'apparition du portrait de Joseph Naudet (1867) auquel Ponscarne appliqua pour la première fois ses nouveaux principes, la médaille se trouva en possession d'une technique extrêmement favorable à son perfectionnement artistique. Désormais, l'inspiration y fut libre ; tout, même les inscriptions, put concourir à rehausser son aspect décoratif. C'est alors qu'elle prit son envolée vers les sommets qu'elle a atteints aujourd'hui.

Emmanuel Van Dorpe.

Bronnen :

1. Tijdschrift van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor MUNT- en PENNINGKUNDE, 18° jaargang, 1910.
2. G. A. Orliac. Hubert Ponscarne et l'évolution de la médaille au XIX° siècle. Paris 1907 (geciteerd door H. J. de Dompierre de Chauffepié).
3. Mark Jones. The Art of the Medal. British Museum Publications Limited. 1979.
4. Henri Classens. La médaille française contemporaine. Serie peintres et sculpteurs, Les éditions G. Gres & Cie, Paris (VI°) 1930.
5. Catalogue, Salon International de la Médaille Contemporaine, Exposition Internationale et Universelle de Bruxelles en 1910.

NAUDET, Joseph, franse geleerde, in Parijs geboren en gestorven (1786-1878). Hij was lector bij de "Ecole normale supérieure" (1816), lid van de "Academie des inscriptions et belles-lettres" (1817), hoogleraar in de latijnse dichtkunst bij het "Collège de France" (1821). Hij werd lid van de "Academie des sciences morales et politiques" (1832), directeur van de Nationale Bibliotheek (1840) en ten slotte vast secretaris van de "Academie des Inscriptions" (1852). Hij publiceerde een groot aantal erudiete werken, wetenschappelijke edities en vele memoires.

Bron: Nouveau Larousse Illustré – 1905.

Het Kasteel van Horst

Metaal in Monumenten

Paul Huybrechts, een Monument in de Metaalkunst

Lodewijk III Pynnock, meier te Leuven, deed in 1482 het leenverhef van de burcht van Horst, die hij van Filips van Bourgondië had gekocht. In een document van 1491 wordt de burcht beschreven als *zijn slot ende hof van der Horst dwelc also costelic, schone ende genuechlic was als ennich ander binnen onsen voirscreven lande van Brabant*. Deze tekst werd opgesteld na de verwoesting en de brand van de burcht tijdens de opstand tegen Maximiliaan van Oostenrijk in 1488-1489. Horst was in een oorlog verwickeld geraakt... de verdedigers en belegeraars, het lichaam beschermd door ijzeren platen, het hoofd bedekt met een aangepaste helm, stonden tegenover elkaar met wapens in ijzer. Ook het vuurgeschut had in die tijd reeds zijn intrede gedaan in de krijgskunst. **Metaal en vuur** waren toen bijna de oorzaak van de ondergang van de burcht van Horst.

De oorsprong van de oudste delen van het nu nog bestaande kasteel heeft ook met metaal te maken, echter niet met wapens, maar wel met munten. Inderdaad uit historische documenten weten wij dat Amelric Boote in 1369 *thof ter Horst metten woeninghen boven ende beneden* had aangekocht. Deze Amelric Boote was in 1357 wisselaar te Brussel en even later **muntmeester te Vilvoorde**. Hij was ook regelmatig geldschieder voor hertogin Johanna. Hij was in elk geval kapitaalkrchtig genoeg om tijdens het laatste kwart van de 14de eeuw het middeleeuwse kasteel van Horst, waarvan nu nog een gedeelte van de ringmuur en van het poortgebouw, de donjon en delen van woongebouwen bewaard bleven, te laten optrekken.

Metaal heeft een **stabiliserende** rol in historische monumenten. Een gebouw blijft niet alleen bestaan tengevolge van de stevigheid van het metselwerk. Vooral op de instabiele grond van beekvalleien zullen ijzeren ankers tussen muren en in de muurdikte een essentiële rol spelen voor het garanderen van de integriteit van het gebouw. Niettegenstaande er totnogtoe weinig belangstelling werd betoond voor de aanwezigheid van ijzeren elementen in middeleeuwse constructies, blijkt dat de diverse types van muurverankering een essentiële rol speelden voor hun stabiliteit.

Ook de **medaillekunst** gedijt pas volkomen in stabiele omstandigheden. Medailles worden niet of enkel clandestien geslagen in oorlogsomstandigheden. Medailles hebben iets **tijdloos**, zij **vereeuwigen** herinneringen aan mensen, aan blijde en droevige gebeurtenissen of zij **verheerlijken** monumenten. De band tussen **medailles en monumenten** is groot. Denken we maar aan de onvergetelijke reeks monumentenmedailles van de gebroeders Wiener in de 19de eeuw. Ook Paul Huybrechts liet zich op dat vlak niet onbetuigd. Denken we hier dan vooral aan de historische evocaties van de steden Leuven en Tienen, waar monumenten met pijnlijke nauwkeurigheid worden afbeeld. Paul Huybrechts legt een zelfde precisie aan de dag bij het graveren van postzegels. Ook daar is een prachtig reeks monumentenzegels tot stand gekomen, o.a. de toeristische reeksen tussen de jaren 1977 en 1988, grotendeels door Huybrechts gegraveerd.

De **planmatige opbouw** die alle grote monumenten kenmerkt vinden we ook terug in de medailles van Paul Huybrechts. De plaats van de figuren, van de tekst, de keuze van het lettertype, de opbouw van de compositie, de lineaire onderverdeling van het medailleveld. Niets wordt aan het toeval overgelaten. Alles lijkt **berekend, gemeten, gepland**. Achter dit

